

До
Председателя на научното жури
за оценяване на дисертационния
труд на Янка Айвазова за при-
добиване на образователната и
научна степен „доктор“

СТАНОВИЩЕ

от доц. Росица Недкова Иванова – катедра „Счетоводство и анализ“ на УНСС, доктор
по икономика

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“
в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално
направление 3.8. Икономика

*Автор: Янка Димчева Айвазова – докторант на Висше училище по застраховане и финанси,
докторска програма „Счетоводство, одит и анализ“*

Тема: Проблеми при оповестяванията във финансовите отчети

Научен ръководител: проф. д-р Али Вейсел

1. Общо описание на представените материали

Със заповед № 167 от 15.05.2024 г. на Ректора на Висше училище по застраховане и финанси проф. д.ю.н. Борис Велчев съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „**Проблеми при оповестяванията във финансовите отчети**“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.8. Икономика. Автор на дисертационния труд е Янка Димчева Айвазова – докторант на самостоятелна подготовка към катедра „Счетоводство и одит“ на Висше училище по застраховане и финанси.

Предадените от докторантката Янка Айвазова материали включват документи по представен опис: заявление за публична защита; дисертационен труд; автореферат на дисертационния труд; декларация за оригиналност и достоверност; справка за изпълнението на минималните национални изисквания за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ в професионално направление 3.8. Икономика; списък на публикациите по темата на дисертационния труд; резюмета на публикациите по темата на дисертационния труд; кратки биографични данни за докторантката.

Докторант Янка Айвазова е приложила 3 броя публикации по темата на дисертационния труд, от които две статии и един доклад.

След като се запознах с представените от докторантката документи установих, че те напълно съответстват на изискванията. Нямам бележки по представените документи.

2. Кратки биографични данни за кандидата

Докторант Янка Димчева Айвазова е родена през 1976 г. През 2001 г. е завършила ОКС „Магистър“, специализация „Международна търговия“ в Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“, а през 2003 г. - ОКС „Магистър“, специалност „Счетоводство и контрол“ във Великотърновски университет „Св. Св. Кирил и Методий“. Докторантката последователно е работила в ЕТ „ДАР - Димчо Арнаудов“ като оперативен счетоводител (2006 г.) и главен счетоводител (2006-2013 г.), Мегатон ЕООД (2007-2009) като помощник одитор, в „Ръодл и Партнер“ ЕООД (2010-2013) като счетоводител, в БПО България – специализирано счетоводно предприятие (от 2014 г. до момента) като управител. Висшето образование на докторантката, както и нейният трудов стаж, са в пълно съответствие с докторската програма, в която тя се обучава.

3. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд на докторант Янка Айвазова обхваща текст от 157 компютърни страници, като изложението е структурирано в увод, три глави, заключение, използвани литературни източници, общо 127 броя, от които: на български език - 63 бр.; на чужд език - 53 бр.; интернет страници - 11 бр., както и три броя приложения. Литературните източници са използвани коректно и добросъвестно.

Темата на дисертационния труд е актуална и определено е интересна както за теорията на счетоводството, така и за счетоводната практика.

В увода на дисертационния труд ясно и точно са посочени: актуалността на темата; поставените от автора цел и три изследователски задачи; обекта и предмета на научното изследване; изследователската теза; използваните методи при изследването; ограничителните условия на изследването. Поставената от автора на дисертационния труд цел е да се направи „анализ на изискванията за оповестявания във финансовите отчети съгласно Националните счетоводни стандарти и тяхното практическо прилагане, за да се дефинират проблемните области и се предложат решения и насоки за подобряване.“ (с.5) Изследователската теза на дисертационния труд докторантката е описала така: „изискванията за оповестявания във финансовите отчети на малките предприятия, съгласно българското счетоводно законодателство и Националните счетоводни стандарти, не са подходящи за съставянето на уместни финансови отчети. Затова е необходимо да се подобрят действащите стандарти, като се регла-

ментират важните оповестявания, при запазване на баланса между ползите и разходите за представяне на информацията.“ (с.5-6) В заключение следва да отбележа, че в увода докторантката достоверно и добросъвестно е представила необходимите наукометрични характеристики по темата на дисертационния труд.

Първа глава на дисертационния труд е с наименование „Концептуални основи на финансовата отчетност и значение на финансовите отчети“ и обхваща текст от 39 компютърни страници (с.7-с.46). Втора глава е с наименование „Методологически и практически аспекти на оповестяванията във финансовите отчети“ и обхваща текст от 26 компютърни страници (с.47-с.73). Трета глава на дисертационния труд е наименувана „Практически проблеми, свързани с оповестяванията във финансовите отчети и насоки за подобряване“. Тази част от дисертационния труд обхваща текст от 42 компютърни страници (с.74-с.116). Проведено е емпирично изследване, включващо въпроси за качеството на финансовата информация, представена във годишните финансови отчети на нефинансови „малки“ и „средни“ предприятия, прилагачи Националните счетоводни стандарти. В заключение мога да посоча, че структурирането на материала в дисертационния труд е обосновано, той е представен последователно от позициите на историческия и логическия подходи, а обособените три глави са балансирани.

В заключението на дисертационния труд докторантката е систематизирала съществуващите проблеми, касаещи оповестяванията във финансовите отчети на предприятията. Тези проблеми тя е представила по следния начин:

1) Обосновава необходимостта от подобряване на оповестяванията във финансовите отчети в съвременните условия на глобализация във всички сфери на стопанския живот, действие на различни кризи и рискове, влияещи върху дейността на предприятията.

2) Разглежда оповестяванията във финансовите отчети като важен източник на информация за финансово-стопанския анализ при осигуряването на аналитична информация на външните и вътрешните потребители, която е необходима за вземането на обективни, информирани, правилни и добри решения.

3) Много добре са уловени и систематизирани неточности и пропуски в Националните счетоводни стандарти, които водят до нарушаване на изискването за вярно и честно представяне на финансовото състояние, финансовите резултати, паричните потоци и ефективността, а оттам и на достоверността на информацията във финансовите отчети.

4) Нарушава се балансираността между разходите за оповестяванията във финансовите отчети и ползите от оповестената информация за потребителите на тези отчети.

5) По същество докторантката доказва тезата, посочена в увода на дисертационния труд, като се нарушава и баланса между разходите и ползите, свързани с оповестената информация.

Искам да подчертая, че докторантката Янка Айвазова умело извежда получените от изследването резултати и на тази основа систематизира научните и научно-приложните приноси в дисертационния труд, които тя е представила в заключението на своя труд.

Внимателният прочит на дисертационния труд ми дава основание да посоча, че представената нормативна уредба, също така различните тълкувания и личните становища на докторантката са представени достоверно, коректно и убедително.

4. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

В дисертационния труд са посочени четири научни и научно-приложни приноси, които могат да се систематизират в следните насоки:

1) Извършено е задълбочено изследване на възникването, развитието и целта на финансовата отчетност. На тази основа е обосновано ключовото значение на оповестяванията за представянето на разбираема, уместна, сравнима, надеждна и достоверна информация във финансови отчети, която вярно и честно да представя финансовите резултати, финансовото състояние, паричните потоци и ефективността, и която е полезна за потребителите.

2) Направен е анализ на изискванията за съставяне на компонента „приложение“ към финансовия отчет. Извършен е критичен анализ на разпоредбите за оповестявания съгласно Националните счетоводни стандарти. На тази база са установени основните проблеми и са предложени препоръки за подобрения.

3) Проведено е емпирично изследване за пропуските при публикуването на годишните финансови отчети и качеството на оповестяванията към тях. Анализирани са получените резултати и са предложени насоки за подобрения на финансовата отчетност и облекчения за бизнеса.

4) Проучени са практиките в други държави, във връзка с изискванията за съставянето и публикуването на финансови отчети. Изведени са добрите практики, които могат да се използват при промяна на счетоводното законодателство в България.

В заключение следва да отбележа, че приемам и подкрепям посочените приноси в дисертационния труд. Те са резултат от научното изследване на докторантката по темата на дисертационния труд и са нейн личен принос. Приносите в дисертационния труд обогатяват теорията на счетоводството като самостоятелна наука, основна функция на управлението и практико-приложна дейност. Приносите имат и практико-приложен характер за решаване на съществуващи проблеми в практиката. Предложените от докторантката идеи, конкретизира-

ни като научни и научно-приложни приноси, са значими и могат да бъдат използвани в практиката за решаване на проблемите при оповестяванията във финансовите отчети на предприятията.

5. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Докторант Янка Айвазова е представила списък с три публикации по темата на дисертационния труд, както следва: две статии, едната от които е публикувана в списанието на ВУЗФ „Управление в бизнеса и публичния сектор“, бр. 1/2023 г., а другата – в електронното списание на ИДЕС, бр.4/2023 г., както и един доклад, публикуван в сборник с доклади от международна научна конференция „Икономика на бъдещето“, организирана от ВУЗФ и Балканската асоциация на икономическите университети, м. април 2023 г. Публикациите на докторант Янка Айвазова коректно са посочени в Автореферата на дисертационния труд.

6. Преценка за изпълнение на минималните национални изисквания

От справка на докторантката, представена в комплекта от документи, описан в т.1 от изготвеното от мен становище, се вижда, че докторант Янка Айвазова изпълнява минималните национални изисквания за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в професионалното направление 3.8. Икономика.

7. Автореферат

Авторефератът на дисертационния труд на Янка Айвазова е изготвен в съответствие с установените изисквания и представя в достатъчна степен, пълно и точно съдържанието, постигнатите резултати и приносните моменти в труда.

8. Критични забележки и препоръки

Нямам критични бележки към проведеното научно изследване по темата на дисертационния труд и към комплекта представени материали.

Имам въпроси към докторантката: на стр.38 в дисертационния труд е посочено, че „финансовите отчети с общо предназначение предоставят няколко вида информация относно ... финансовите резултати от дейността, отразени посредством счетоводното отчитане на база на начисляването и отразени посредством миналите парични потоци“ На стр. 39 е посочено, че „финансовите резултати посредством минали парични потоци също помагат на потребителите да оценят способността на предприятието да генерира нетни парични потоци“. Подобен текст се среща и на стр. 51 в дисертационния труд. Тези разсъждения породиха в мен въпроса за връзката между финансовите резултати и паричните потоци от гледна точка на регламентираните в Закона за счетоводството принципи и как информацията за финансовите резултати би помогнала на външните и вътрешни потребители да анализират и оценяват способността на предприятието да генерира нетни парични потоци?

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа научни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. Представените материали и резултати по темата на дисертационния труд напълно съответстват на специфичните изисквания на Правилника за приемане и обучение на докторанти във Висшето училище по застраховане и финанси.

Дисертационният труд показва, че кандидатката Янка Димчева Айвазова притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по Професионално направление 3. 8. Икономика, като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на задълбочени научни изследвания.

Изложеното в изготвеното от мен становище ми позволява с пълна убеденост да дам своята положителна оценка за проведеното научно изследване по темата на дисертационния труд, съгласно предоставените от докторантката материали, описани в т.1 на становището (дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси), и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Янка Димчева Айвазова в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки; Професионално направление 3.8. Икономика.

21 май 2024 г.

Изготвил становището:

(доц. д-р Росица Иванова)